

PIKAHAASTAMINEN – EDELLYTYKSET JA VAIKUTUS RIKOS- PROSESSIN TEHOKKUUTEEN

Pikahaastamisen vaikutuksia rikosprosessin tehokkuuteen sekä poliisin ja syyttäjän yhteistyöhön Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella
Teemu Ikonen

9/2020

Tiivistelmä

Tekijä(t) Teemu Ikonen	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi PIKAHAASTAMINEN; EDELLYTYKSET JA VAIKUTUS RI- KOSPROSESSIN TEHOKKUUTEEN Pikahaastamisen vaikutuksia rikosproses- sin tehokkuuteen ja poliisin ja syyttäjän yhteistyöhön Länsi-Uudenmaan poliisi- laitoksen alueella	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Päivi Salminen	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoitus on pyrkiä selvittämään oikeusdogmatiikkaa sekä laadullista menetelmää hyödyntäen, miten pikahaastaminen vaikuttaa rikosprosessiin sekä kuinka se on omaksuttu poliisin ja syyttäjien välisessä yhteistyössä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella.</p> <p>Tutkielmassa haastatellaan kolmea henkilöä hyödyntäen teemahaastattelua. Yhtä miehistötason ja yhtä päällystötason poliisimiestä sekä yhtä syyttäjää. Jokaisen kohdalla pikahaastaminen näkyy jollain tavalla työnkuvassa.</p> <p>Pikahaastamisen vaikutus rikosprosessin tehokkuuteen tulee ilmi tutkielmasta haastatteluaineiston avulla. Yhden kosketuksen periaatteen mukaisesti toteutetulla esitutkinnalla ja syyteharkinnalla voidaan tietyissä tapauksissa maksimoida rikosvastuun toteutumisen mahdollisuus ja estää se, että rikosasiat pääsevät vanhenemaan ilman, että niitä kyettäisiin käsittelemään tuomioistuimissa.</p> <p>Poliisin ja syyttäjän välinen pikahaastamiseen liittyvä yhteistyö Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella havaittiin tutkielmassa varsin toimivaksi. Yhteydenpito on matalan kynnyksen tasolla ja molemmilla osapuolilla on hyvä ymmärrys pikahaastamisesta. Virka-ajan ulkopuolella tapahtuva pikahaastaminen koettiin hieman hankalammaksi, sillä aina kaikki päivystävät syyttäjät eivät olleet täysin tietoisia pikahaasteen mahdollisuudesta.</p>	
Sivumäärä 32	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
<p>Avainsanat</p> <p>Pikahaaste, syyttäjähaste, prosessiekonomia, poliisin ja syyttäjän välinen yhteistyö.</p>	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Aiheen valinnasta ja rajauksesta.....	5
1.2 Opinnäytetyön menetelmästä	5
1.3 Teemahaastattelusta.....	6
1.4 Oikeusdogmatiikasta	7
1.5 Aineiston kuvaus	8
1.6 Tutkimuskysymykset.....	8
2 TEORIAOSUUS.....	9
2.1 Pikahaastamisesta ja sen edellytyksistä.....	9
2.2 Poliisin ja syyttäjän yhteistyö.....	12
2.3 Rikosprosessin tehokkuus ja prosessiekonomia.....	14
2.4 Pikahaastaminen käytännössä	15
3 TUTKIMUKSEN KULUSTA JA ANALYYSISTA	17
3.1 Haastattelujen kulku	17
3.2 Aineiston analyysi	17
4 TULOKSET.....	19
4.1 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin tehokkuuteen, jouhevuteen ja prosessiekonomiaan.....	19
4.1.1 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin tehokkuuteen.....	19
4.1.2 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin jouhevuteen.....	20
4.1.3 Pikahaastamisen vaikutukset prosessiekonomiaan.....	20
4.2 Poliisin ja syyttäjälaitoksen välinen yhteistyö Länsi-Uudenmaan alueella.....	20
4.2.1 Positiivisiksi koettuja seikkoja liittyen yhteistyöhön	21
4.2.2 Negatiivisiksi koettuja seikkoja liittyen yhteistyöhön.....	21
4.3 Muita haastatteluissa ilmenneitä teemoja.....	21
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	23
5.1 Pikahaastamisen vaikutuksista	23
5.1.1 Pikahaastaminen rikosvastuun toteutumisen takaajana.....	23
5.1.2 ”Jutut pyörivät käräjillä”	23
5.1.3 Haasteita liittyen pikahaastamisprosessiin.....	24
5.1.4 Yhteenvetona pikahaastamisen vaikutuksista.....	25
5.2 Poliisin ja syyttäjän yhteistyö.....	25
6 POHDINTA	27
6.1 Opinnäytteen aiheen valinnasta ja tavoitteista	27
6.2 Opinnäytetyön luotettavuudesta ja eettisyydestä.....	28

LÄHTEET	30
LIITTEET 1/1	32

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen valinnasta ja rajauksesta

Opinnäytetyöni käsittelee syyttäjän tekemää pikahaastetta rikosasioissa, sekä sitä, miten kyseinen menettely vaikuttaa rikosprosessiin ja poliisin ja syyttäjien väliseen yhteistyöhön. Omassa Poliisi AMK -työharjoittelussani Espoon pääpoliisiasemalla havaitsin, että pikahaastaminen oli varsin yleinen käytäntö operatiivisessa tutkintaryhmässä. Pikahaastaminen tarkoittaa poliisin tiedoksi antamaa ja syyttäjän laatimaa haastetta rikosasiassa epäillylle, jonka haastamisen oletetaan olevan myöhemmin hankalaa (Pasterstein, 2009, 47). Opinnäytetyön rajaus perustuu tarkoitukseeni selvittää, miten toimenpide, jonka tarkoitus on tehostaa rikosprosessia ja edesauttaa rikosvastuun toteutumista, tosiasiasa vaikuttaa Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella rikosprosessiin. Pikahaastamisen toteuttaminen vaatii myös poliisin ja syyttäjän yhteistyötä, jonka takia sekin on eräs opinnäytetyössä selvitettäviä asioita.

Pikahaastamista ei ole kovin paljoa tutkittu laadullisen tutkimuksen menetelmiä hyödyntäen. Kuitenkin Dennis Pasterstein on pro gradu -tutkielmassaan selvittänyt seurantatutkimuksella poliisin ja syyttäjän yhteistyötä Helsingissä. Yhtenä tutkimuksen kohteena oli myös vaikeasti haastettavat henkilöt. (2009.)

1.2 Opinnäytetyön menetelmästä

Muun muassa Jyväskylän yliopiston (2015, luettu 10.7.2020) sivuilla kerrotaan laadullisesta tutkimuksesta. Tekstistä ilmenee, että laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ja kuvaamaan tutkittavaa aihetta tai kohdetta laajasti. Eskola ja Suoranta (1998) kirjoittavat, että laadullisesta tutkimuksesta puhuttaessa voidaan tarkoittaa aineiston ja analyysin kuvausta, joka ei ole numeerisessa muodossa. Laadullisessa tutkimuksessa ei yleisesti ottaen pyritä saavuttamaan kovinkaan yleistason tietoa, vaan tavoitellaan yksittäisen tapauksen kokonaisvaltaista kuvausta. Tällä menetelmällä tapauksesta pyritään saamaan erinäisiä uusia näkökulmia. Jotta kustakin ilmiöstä voidaan saada mahdollisimman tarkoituksenmukaista tietoa, on menetelmän valintaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Empiiriset ilmiöt sekä niiden havainnointi ja ymmärtäminen kuuluvat olennaisesti laadulliseen tutkimukseen. Empiria tarkoittaa havaintoon perustuvaa. (Suoranta & Eskola, 1998, 11–12, 59–60).

Käytännössä laadullinen tutkimus ja tutkimusprosessi itsessään ovat aina jotakuinkin ainutkertaisia Alasuutarin (1995) mukaan. Kun puhutaan ainutkertaisuudesta tässä kontekstissa, tarkoitetaan sitä, että tulokset, joita tutkimuksessa saadaan, riippuvat paljolti menetelmien valinnasta, suuntauksista sekä yksilöllisistä tekijöistä. (Alasuutari, 1995, 23–24.)

Koin, että laadullinen tutkimus vastaisi opinnäytetyöni aihetta parhaiten. Tarkoitukseni on pyrkiä luomaan kokonaisvaltainen kuva pikahaastamisesta ja sen vaikutuksista prosessiekonomiaan Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ja tarkemmin Espoon pääpoliisiaseman operatiivisen rikostutkinnan sekä Etelä-Suomen syyttäjävirston, Länsi-Uudenmaan NOTO-syyttäjien (nopeutettu toimintamalli) osaston alueella. Laadullisen tutkimuksen avulla voin saada tarkkaa ja yksilöllistä, tapauskohtaista tietoa aiheesta. Tarkoitukseni on haastatella kolme henkilöä: syyttäjää, poliisin päällystön edustajaa sekä poliisin miehistön edustajaa. Tutkimuksessani voi olla tapaustutkimuksen piirteitä, sillä pyrin kuvaamaan haastateltavieni näkemyksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.) Laadullinen menetelmä sopii valitsemaani aiheeseen siitä syystä, että teemahaastattelun avulla voin saada varsin yksilöidyn kuvan juuri Espoon pääpoliisiaseman toimintamalleista.

1.3 Teemahaastattelusta

Eskola ja Suoranta (1998) kirjoittavat, että laadullisen tutkimuksen aineisto on käytännössä laadullisilla aineistonkeruumenetelmillä kerättyä ainesta, jota analysoidaan. Aineiston keruussa on erilaisia tapoja ja menetelmiä, joita voidaan käyttää. Laadullinen aineisto voi yksinkertaisimmillaan olla vain haastattelun perusteella luotu teksti. (Eskola & Suoranta, 1998, 12–14.) Formaaliuudessaan teemahaastattelu sijoittuu melko lailla lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimaastoon. Teemahaastattelussa kohdennutaan erilaisiin ennalta suunniteltuihin teemoihin väljästi, sen sijaan, että hyödynnettäisiin tarkkoja, yksityiskohtaisia ja valmiiksi muotoiltuja kysymyksiä, kuten lomakehaastattelussa. Teemahaastattelussa aihepiirit sekä teemat ovat kaikille haastateltaville samoja ja täten se onkin strukturoidumpi kuin avoin haastattelu. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006; Hirsjärvi & Hurme, 2001, 47–48, 66; Eskola & Suoranta, 2000, 86–87.) Teemahaastattelussa pyritään huomioimaan ihmisten tulkinnat ja antamaan tilaa näiden vapaalle puheelle. Kuitenkin teemahaastattelussa tavoitteena on käydä kaikki ennalta sovitut teemat läpi keskustelunomaisessa tilanteessa. Puhumisjärjestys koskien eri teemoja on vapaa, eikä teemahaastattelussa ole välttämätöntä käsitellä kaikkia teemoja kaikkien haastateltavien kanssa läpi.

Teemahaastattelussa ylipäänsä pyritään keskustelemaan varsin vapaasti eri teemoista ja ala-teemoista, eikä tutkijan sovi keskittyä pikkutarkkojen kysymysten esittämiseen tai laajojen muistiinpanokokonaisuuksien päivittämiseen haastattelun aikana. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Haastattelun kohdentamista tiettyjen haastateltavien kohdalla tiettyihin teemoihin edellyttää sitä, että aiheeseen sekä haastateltavien tilanteisiin on perehdytty riittävällä tarkkuudella. Täten sisällön- ja tilanneanalyysi on tärkeää teemahaastattelua tehdessä. Tutkimuksessa käytetyt kysymykset sekä aihe muutetaan tutkittavaan muotoon. On myös pohdittava tarkkaan, kenet valitsee tutkimukseen haastateltavaksi. Haastateltavat tulisi valita sen perusteella, keneltä arvellaan saatavan parhaiten aineistoa. Yksi syy teemahaastattelun suosiolle on se, että haastateltava saa vapauden vastata ja täten saa oikeutta puheelleen. Haastattelua voidaan myös melko helposti jälkeinpäin analysoida teemoittain. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Opinnäytetyössäni käsitellään pikahaastamista, sen edellytyksiä sekä vaikutusta prosessiekonomiaan juuri Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen sekä Etelä-Suomen syyttäjälueen alueella. Haastattelu on kyseessä olevassa opinnäytetyössä toimivin menetelmä siksi, koska kyseisestä aiheesta, liittyen juuri Länsi-Uudenmaan alueelle, ei muualta voi kovinkaan tarkkaa tietoa löytää. Samaten on hyvä hyödyntää teemahaastattelua haastattelumuotona, sillä se on sopiva haastattelumuoto silloin, kun tarvitaan tietoa vähemmän tunnetuista aiheista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

1.4 Oikeusdogmatiikasta

Opinnäytetyössäni käsittelen pikahaastamista myös juridisesta näkökulmasta. Tästä syystä opinnäytetyöni yhtenä menetelmänä on myös oikeusdogmatiikka – lainoppi. Ari Hirvonen kirjoittaa teoksessaan *Mitkä metodit*, että lainoppi on oikeustieteen perinteinen ydinalue, joka tutkii voimassa olevaa ja täten velvoittavaa oikeutta. Oikeusdogmatiikka tekee tulkinta- ja normikannanottoja, joiden perusteella voimassa olevaa lainsäädäntöä kyetään tarkastelemaan. Lainopin avulla kyetään näkemään, mikä merkitys laissa ja muissa oikeuslähteissä esiintyvällä materiaalilla oikein on. (2011, 21–23.)

Tarkoitukseni opinnäytetyössäni on, että toisin esille tämänhetkistä voimassa olevaa lainsäädäntöä pikahaastamiseen sekä sen edellytyksiin ja toteutukseen liittyen. Samaten

syyttäjän tekemään haasteeseen vahvasti liittyvää kirjallista menettelyä tarkastellaan lainopin näkökulmasta.

1.5 Aineiston kuvaus

Opinnäytetyöni aineisto koostuu kolmen henkilön haastattelusta. Valitsin haastateltavaksi yhden syyttäjän, yhden poliisin päällystöviroissa olevan tutkinnanjohtajan, sekä yhden poliisin miehistövirassa olevan vanhemman rikoskonstaapelin. Molemmat poliisin viroissa olevat henkilöt työskentelevät opinnäytetyön tekovaiheessa Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella Espoon pääpoliisiasemalla. Haastattelemani syyttäjä työskentelee Uudellamaalla Espoossa syyttäjänvirastossa. Espoossa syyttäjät työskentelevät samassa rakennuksessa, jossa on sekä poliisitalo että Espoon käräjäoikeus. Haastattelemalla kolmea eri työnkuvan omaavaa henkilöä, jotka kuitenkin kaikki ovat töissään jossain vaiheessa hyödyntäneet pikahaastamista, voin saada aiheesta monipuolisemman ja kattavamman kuvauksen.

1.6 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössäni pyrin saamaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miten pikahaastaminen vaikuttaa rikosprosessin tehokkuuteen, jouhevuuteen ja prosessiekonomiaan Länsi-Uudenmaan alueella?
2. Miten pikahaastaminen näkyy poliisin ja syyttäjälaitoksen yhteistyössä Länsi-Uudenmaan alueella?

Olen rajannut tutkimuskysymykset koskemaan Länsi-Uudenmaan aluetta, sillä haastattelemalla kolmea henkilöä, jotka kaikki tietyssä määrin hyödyntävät pikahaastamista työssään, on mahdollisuus saada selville kokemuksia pikahaastamisesta yksilötasolla.

2 TEORIAOSUUS

Tässä osiossa taustoitan opinnäytetyöni teoriataustaa. Aiheeni käsittelee pikahaastamista ja sen edellytyksiä ja vaikutuksia prosessiekonomiaan. Pikahaastaminen on menetelmä, jota käytetään tilanteissa, joissa vastaajan haastamisen epäillään olevan tulevaisuudessa vaikeaa tai asian syyteoikeus on vanhenemassa (Jokela, 2018, 332). Koska pikahaastaminen toteutetaan poliisin ja syyttäjän yhteistyössä, on tätä yhteistyötä perusteltua kuvata tarkemmin. Esitelen aluksi pikahaastamisen laillista perustaa ja sen edellytyksiä. Seuraavaksi siirryn kuvaamaan poliisin ja syyttäjän yhteistyötä sekä rikosprosessin tehokkuutta Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen Espoon poliisiasemalla.

2.1 Pikahaastamisesta ja sen edellytyksistä

Tässä opinnäytetyössä käytän pikahaastamisen määritelmänä samaa, kuin Dennis Pasterstein pro gradu -tutkielmassaan (2009, 47): ”pikahaastaminen tarkoittaa tässä yhteydessä epäillyn kuulustelun jälkeen annettavaa syyttäjän tekemää haastetta joko suulliseen käsitteelyyn tai kirjalliseen menettelyyn, jonka poliisi antaa tiedoksi”.

Dennis Pasterstein määrittelee pro gradu -tutkielmassaan (2009) vaikeasti haastettavista henkilöiden arviointiperusteista muutamia esimerkkejä. Näitä ovat se, että rikosasian vastaaja on ulkomaalainen tai tällä ei ole vakinaista osoitetta Suomessa; vastaaja karttaa prosessia väärän osoitteen avulla; vastaaja ei ole noudattanut aiempia kutsuja saapua tuomioistuimeen tai mikäli vastaaja olisi jouduttu etsintäkuuluttamaan asioiden hoitamiseksi. (Pasterstein, 2009, 46.)

Rikosasioissa oikeudenkäynnissä annetun lain (ROL, 11.7.1997/689) 5 luvun 1§:n 1. momentissa kerrotaan, että syyttäjä nostaa syytteen toimittamalla kirjallisen haastehakemuksen käräjäoikeuden kansliaan. Kyseisen pykälän 1 momentissa kerrotaan myös, että tuomioistuin voi määrittää aiheelliseksi katsomassaan laajuudessa, että syyttäjä saa nostaa syytteen antamalla haasteen itse. Samaten pykälässä mainitaan, että syyttäjällä on mahdollisuus itsenäisesti nostaa syyte silloin, kun asia käsitellään kirjallisessa menettelyssä (ROL 5:1, 31.3.2006/243). 2. momentista käy ilmi, että syyttäjän antamassa haasteessa rikosasia tulee vireille, kun haaste on annettu tiedoksi (ROL 5:1). Hallituksen esityksessä 82/1995 5 luvun haastehakemuksen perusteluissa ilmenee, että syyttäjä voi antaa itse haasteen ja huolehtia

vastaajan kutsumisesta tuomioistuimeen, silloin kun esitutkinnassa on ilmennyt, että kyse on vähäisestä rikoksesta, epäilty on tunnustanut teon ja epäillyn haastaminen myöhemmin olisi hankalaa sen vuoksi, että tämän olinpaikka ei ole tiedossa. Tämä menettely voisi toimia myös silloin, kun on vaara syyteoikeuden vanhenemisesta. (HE 82/1995, 61.)

Haastehakemus määrittellään laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa lain 5 luvun 3§:ssä. Haastehakemuksessa tulee ilmetä asian vastaaja, asianomistaja sekä syytteenalainen teko ja sen teko-aika, -paikka ja muut tarvittavat tiedot. Niin ikään haastehakemuksesta tulee ilmetä rikos, johon syyttäjä näkee vastaajan syyllistyneen, rangaistus- ja menettämiskaavat, asianomistajan vaatimukset, todisteet, jotka syyttäjä aikoo esittää, ja mitä hän niillä aikoo näyttää toteen sekä ylimääräinen tieto, jota syyttäjän on tarkoitus käyttää näyttönä. Samaten haastehakemuksessa tulisi ilmetä, mikäli näyttöä olisi saatu poliisilain 5a luvun 44§:n, tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain 17§:n tai sotilastiedustelusta annetun lain 79§:n tai 80§:n mukaan. Lisäksi haastehakemuksessa tulee olla tieto syytteen nostamisen edellytyksenä olleesta pyynnöstä sekä seikat, joihin tuomioistuimen tuomiovalta perustuu. Tuomioistuimen ja asianosaisten nimet sekä heidän laillisten edustajien, avustajien tai asiamiesten yhteistiedot tulee myös ilmetä haastehakemuksessa. Mikäli vastaaja on ollut vapautensa menettäneenä yli vuorokauden, tulee sekin tieto ilmetä haastehakemuksesta. Haastehakemus vaatii syyttäjän allekirjoituksen. (ROL 5:3, 11.7.1997/689.)

Syyttäjän antaman haasteen tiedoksiannosta kerrotaan oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa. Kyseisen luvun 17§:ssä kerrotaan, että tiedoksiannosta on laadittava kirjallinen todistus, josta tulisi ilmetä tiedoksiannon päivämäärä sekä paikkakunta, jossa tiedoksianto on annettu. Tiedoksi saajan tulisi myös jäljennös todistuksesta. (OK 11:17, 22.7.1991/1056.)

1.10.2006 tuli uudistus rikosasioissa menettelyn suhteen. Yksi uudistuksen merkittävimmistä osista oli kirjallisen menettelyn käyttöönotto tietyissä rikosasioissa. Rikosasioiden oikeudenkäyntilakiin tuli uusi 5a luku, jossa käsitellään rikosasian ratkaisemista pääkäsittelyä toimittamatta. (ROL 5a, 31.3.2006/243.) Käytännössä kyseisessä menettelyssä asia ratkaistaan tuomioistuimen kansliassa kirjallisen aineiston perusteella ilman pääkäsittelyä (Jokela 2018, 516). Tarkoitus kyseiselle lakimuutokselle oli rikosasioiden tehostaminen, jouduttaminen, tarkoituksenmukaistaminen sekä prosessiekonomian parantaminen (Jokela 2018, 516; HE 271/2004, 22).

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 5a luvun 1§:ssä määritellään kirjallisen menettelyn edellytykset. Pykälän 1. momentin 1. kohdasta käy ilmi, että kirjallisessa menettelyssä rikoksesta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai kaksi vuotta vankeutta. 2. kohdan mukaan kirjallisen menettelyn yksi edellytys on myös se, että vastaaja tunnustaa teon, sekä luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu kirjalliseen menettelyyn. Kohdissa 3–5 käy ilmi, että vastaajan on oltava tekohetkellä täysi-ikäinen, asianomistaja on ilmoittanut esitutkinnassa, ettei hänellä ole vaatimuksia tai ilmoittanut suostuvansa kirjalliseen menettelyyn, sekä pääkäsittelyn toimittaminen on kokonaisuutena arvioiden tarpeellonta. Kirjallisessa menettelyssä rangaistukseksi ei voida tuomita enempää kuin yhdeksän kuukautta vankeutta. (ROL 5a:1§ 31.3.2006/243.) Kirjallisen menettelyn tavoitteena on pyrkiä luomaan yksinkertainen ja prosessiekonomisesti edullinen menettely vastaajan tunnustamisessa rikosasioissa (Jokela 2018, 517; HE 271/2004, 22).

Rikosasian tutkimisesta ja ratkaisemisesta vastaajan poissaolosta huolimatta eli niin kutsutusta poissaolokäsittelystä säädetään lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa kahdeksannen luvun 11:nessä ja 12:nessä pykälässä. 11§:n mukaan asia voidaan tutkia ja ratkaista ilman vastaajan läsnäoloa, mikäli tämän läsnäolo ei ole tarpeen ja vastaaja on sellaisen uhalla kutsuttu tuomioistuimeen. Tämänkaltaisissa tapauksissa voidaan vastaajalle tuomita rikesakko, sakkorangaistus tai enintään kolmen kuukauden vankeusrangaistus. Vastaajalle voidaan tuomita myös maksimissaan 10 000 euron menettämisseuraamus. (1.6.2018/423.) 12§:n mukaan vastaajan suostumuksella asia voidaan tutkia ja ratkaista ilman tämän läsnäoloa, mikäli vastaaja on sellaisen uhalla kutsuttu tuomioistuimeen eikä tämän läsnäolo ole asian selvittämiseksi tarpeen (1.6.2018/423).

Yhteenvetona lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa 5a luvun 1§:n mukaisen kirjallisen menettelyn osalta voidaan todeta, että pikahaastaminen tulee kyseeseen silloin, jos rikoksesta epäillyllä ei ole vakituista osoitetta Suomessa ja kirjallisen menettelyn edellytykset ovat olemassa. Toisin sanoen, epäillyn tulee tunnustaa teko, suostua kirjalliseen menettelyyn, epäillyn rikoksen maksimirangaistus on vankeutta kaksi vuotta, rikoksesta epäilty on ollut täysi-ikäinen tekohetkellä, asianomistajalla ei ole vaatimuksia tai tämä suostuu kirjalliseen menettelyyn ja mikäli pääkäsittelyn suorittaminen on kokonaisuutena arvostellen tarpeellonta.

2.2 Poliisin ja syyttäjän yhteistyö

Esitutkintalain 5 luvun 3§:ssä määritellään yhteistyövelvollisuus esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän välillä esitutkinnan aikana. Esitutkintaviranomaisen tulee pykälän mukaan asian laadun edellyttämällä tavalla ilmoittaa syyttäjälle esitutkinnan toimittamiseen tai sen toimenpiteisiin liittyvistä seikoista sekä tutkinnan edistymisestä. (ETL 5:3, 22.7.2011/805.)

On luonnollista, että poliisi ja syyttäjä tekevät paljon yhteistyötä koko esitutkintaprosessin aikana. Syyttäjä tarvitsee syyteharkintaa ja siitä seuraavaa oikeudenkäyntiprosessia varten mahdollisimman laadukkaasti suoritettua esitutkintaa. Poliisin on tärkeää esitutkinnan aikana tietää, mitä seikkoja syyttäjä tarvitsee eritoten selvitetävän. Myös itse pikahaasteprosessin aikana poliisi ja syyttäjä ovat yhteydenpidossa useaan otteeseen. Espoossa toimivalle yhteydenpidolle on edellytykset, sillä poliisi ja syyttäjävirsto sijaitsevat samassa rakennuksessa, ainakin toistaiseksi.

Pikahaastaminen, joka ei ole aivan jokapäiväinen toimenpide, edellyttää poliisin sekä syyttäjän välistä tiivistä ja ajantasaista yhteydenpitoa. Pikahaastamistapauksissa Espoon pääpoliisiasemalla tulee yleensä huomiotavaksi määräajat (kiinniottoaika sekä syyttäjän määräämä paikallapysymisvelvollisuus), jonka takia on tärkeää, että syyttäjä sekä poliisi pystyvät toisensa tavoittamaan.

Esitutkintalain 10 luvussa, 2a§:ssä määritellään paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksianto varten. Pykälän mukaan syyttäjän määräyksestä rikoksesta epäilty on velvollinen pysymään esitutkintaviranomaisen toimipaikassa syyttäjän antaman haasteen tiedoksianto varten. Epäiltyä saa tämän poistumisensa estämiseksi pitää 2a§:n 2. momentin mukaisesti lukitussa tilassa, mikäli se on välttämätöntä. 2a§:n 3. momentin mukaan tiedoksianto on toimitettava viipymättä, ja että epäillyllä on oikeus poistua välittömästi tiedoksiannon jälkeen. Epäillyn paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksianto varten voi kestää enimmillään kuusi tuntia esitutkinnan päättymisestä. (1.6.2018/424.)

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksessa 226/2011 kerrotaan, että kirjallisen menettelyn uskottiin lisäävän syyttäjien tekemien haasteiden käyttöä. Kirjallinen menettely myös edellyttää yhteistyötä syyttäjän ja poliisin välillä esitutkinnan aikana. Eräs rikosjuttujen erityispiirre Helsingin alueella on se, että osallisena on verrattain usein ulkomaalaisia. Tuloksellisuustarkastuskertomuksen 226/2011 mukaan

käräjäoikeudella ei ole tapana ottaa asiaa kirjalliseen käsittelyyn, mikäli ulkomaalainen ei osaa Suomen kieltä. Syyttäjän antama haaste on näihin tapauksiin ainoa keino, epäillyn asioidessa poliisissa tulkin kanssa. Kuitenkin syyttäjävirston mukaan poliisi ei tämänkaltaisia tapauksia esitä tarpeeksi paljoa haastettavaksi. (Tuloksellisuustarkastuskertomus 226/2011, 62, 64.)

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksen 226/2011 mukaan Helsingin syyttäjävirstossa koetaan, että yhteistyön mutkattoman toimimisen yhtenä esteenä on järjestelmien yhteensopimattomuus. Asiakirjojen lähettäminen ja syyttäjähasteen tekeminen vie aikaa, joka nähdään poliisissa pikahaasteen hyödyntämisen vähäisyyden yhtenä syynä. (Tuloksellisuustarkastuskertomus 226/2011, 64.)

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksessa 226/2011 kerrotaan vuonna 2010 Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa tehdystä tutkimuksesta kirjallisesta menettelystä rikosasioissa. Tutkimuksen mukaan syyttäjähasteen käyttö oli jäänyt varsin vähäiseksi Helsingin ulkopuolella ja sitä oli käytetty lähes yksinomaan maasta poistumassa olevien ulkomaalaisten haastamiseen. Näissä tapauksissa oli sekä kirjallisia, että suullisia käsittelyjä tiedossa. Yhden kosketuksen periaate, josta usein puhutaan kirjallisesti käsiteltävissä rikosasioissa tarkoittaa sitä, että asianosaiset asioisivat vain yhden viranomaisen, poliisin, kanssa. Tällöin käytettäisiin syyttäjän tekemää haastetta. Tutkimuksessa huomioitiin viranomaisten yhteistyön toimivuus. Rikosasian, johon soveltuisi pikahaaste sekä meni kirjalliseen menettelyyn, tullessa kohdalle poliisiin pitäisi olla aktiivinen ja ottaa yhteyttä syyttäjään asian tiimoilta. Syyttäjän tulisi olla valmis tekemään pikahaaste. Pienillä paikkakunnilla, joissa on vain kourallinen syyttäjiä, nämä toimenpiteet voivat tuottaa hankaluuksia. (Tuloksellisuustarkastuskertomus 226/2011, 65–66; Kirjallinen menettely rikosasioissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 102, 18.1.2010.)

Valtakunnansyyttäjävirston ohjeesta koskien syyttäjien valtakunnallista varallaoloa syyteasioita koskevia tehtäviä varten käy ilmi muun muassa varalla olevan syyttäjän virstoajan ulkopuolelle sijoittuvat tehtävät. Yhtenä esimerkkinä ohjeessa mainitaan vaikeasti tavoitettavan henkilön tekemäksi epäillyn rikoksen syyteharkinta ja syytteen vireille pano, epäillyn ollessa läsnä esitutkintaviranomaisessa. Syyttäjän varallaolon tarkoituksena on varmistaa kiireellisten ja välttämättömien syyttäjän tehtävien hoito myös virstoajan ulkopuolisena aikana. Kiireellisyys ja välttämättömyys tulisi arvioida tapauskohtaisesti. (VKS:2017:1.)

Jo esille tullutta yhden kosketuksen periaatetta sivuttiin myös valtakunnansyyttäjänviraston ohjeessa (VKS:2017:1). Yhden kosketuksen periaatteeseen kuuluu olennaisesti syyttäjän tekemä haaste. Tämänkaltaisessa tapauksessa vastuu esitutkinnan riittävydestä ja asianmukaisuudesta kuuluu varalla olevalle syyttäjälle. Luonnollisestikaan syyttäjällä, joka lopulta tämänkaltaista asiaa lähtee ajamaan ei kykene välttämättä korjaamaan mahdollisia virheitä tai puutteita. Varalla olevan syyttäjän tulee näissä tapauksissa arvioida, onko syyttäjän tekemä välitön haaste mahdollinen ja annettava esitutkinnan suorittajalle tarvittava ohjeistus. Syyttjähaastetta tehdessä haasteen antaneen syyttäjän tulisi huolehtia siitä, että kyseistä tapausta käsittelevä tuomioistuin ja sitä ajava syyttäjä saavat haltuunsa kaikki asiakirjat, joita tarvitsevat asian käsittelyssä. (VKS:2017:1.)

2.3 Rikosprosessin tehokkuus ja prosessiekonomia

Prosessiekonomia tarkoittaa oikeudenkäyntimenettelyn joutuisuutta ja kohtuuhintaisuutta. Prosessiekonomia korostaa oikeudenkäynnin tarkoituksenmukaista järjestämistä kustannustehokkaasti. Prosessiekonomia ei suoranaisesti ole oikeusperiaate, mutta tuomarin tulisi kuitenkin huolehtia asian käsittelemisestä joutuisasti ilman ajan hukkaa, sekä mahdollisimman vähällä työllä ja kustannuksilla asianosaisille ja tuomioistuimelle. Erinäisiä keinoja, joita tuomari voi hyödyntää tähän tavoitteeseen päästäkseen ovat muun muassa määräaikojen sekä oikeudenkäyntisanktioiden käyttö ja tarpeettoman todistelun torjuminen. Hidas ja kallis prosessi voi nostaa asianosaisten prosessikynnystä ja mahdollisesti estää prosessin aloittamisen silloin, kun se olisi tarpeellista. Samaten on huomioitava, että tietoisuus ratkaisujen viipymisestä voi saada aikaan tarpeettomia oikeudenkäyntejä sekä muutoksenhakuja, joiden tarkoituksena on yksinomaan asian viivästyttäminen. (Tieteen termipankki 22.7.2020: Oikeustiede: prosessiekonomia.)

Korkeimman oikeuden lausunnossa oikeusprosessien keventämistä koskevasta mietinnöstä (OH2017/141, luettu 8.8.2020) annetaan lausunto oikeusministeriön asettaman työryhmän mietinnöistä ”Oikeusprosessien keventäminen” (OM 39/2017), jossa tavoitteena on ollut pyrkiä keventämään ja nopeuttamaan oikeudenkäyntejä yleisissä tuomioistuimissa ja edesauttaa sitä, että tuomioistuimet voivat keskittyä ydintehtäviinsä. Korkeimman oikeuden lausunnossa viitataan yhden kosketuksen periaatteeseen. Yhden kosketuksen periaatteen mukaan esitutkinta, syyteharkinta sekä haastaminen tapahtuvat kaikki samalla kertaa, epäillyn asioidessa esitutkintaviranomaisen luona. Käytännössä tämä voisi toteutua silloin, kun epäilty haastettaisiin syyttäjän tekemällä haasteella kirjalliseen menettelyyn tai

poissaolokäsittelyyn ja epäillyn arvioidaan olevan myöhemmin hankala tavoitettava haastamista varten. Korkein oikeus kirjoittaa lausunnossaan, että tuolloin vielä esitutkintalain täydentämisehdotuksena olleen epäillyn paikallapysymisvelvollisuuden syyttäjän antaman haasteen tiedoksianto varten varsinaisena haasteena on soveltamiskäytäntö. Esitutkinnan päättymisaika tulisi kirjata tarkasti, jotta vapaudenriiston laillisuus voidaan todentaa. (OH2017/141, 9–10.)

Dennis Pastersteinin pro gradu -tutkielmassa (2009) tarkastellaan Helsingin poliisilaitoksen poliisimiesten ja syyttäjävirston syyttäjien näkemyksiä muun muassa vaikeasti tavoitettavien henkilöiden haastamiseen. Tutkielmassa ilmeni vastanneiden poliisimiesten kohdalla, että pikahaastaminen koettiin paikoin raskaaksi ja aikaa vieväksi käytännöksi. Kuitenkin kaikki vastanneet poliisimiehet kokivat, että kirjallinen menettely olisi parantanut epäiltyjen haastamista. Erääksi ongelmaksi, joka osittain nousi tutkielmassa haastatelluilta poliisimiehiltä, oli pikahaastamiseen kuluva aika. Syyttäjän tavoitettavuus koettiin varsinkin viikonloppuisin ongelmaksi. (Pasterstein, 2009, 81)

Dennis Pastersteinin pro gradu -tutkielmassa (2009, 81) myös syyttäjien osalta kokemukset pikahaastamisesta olivat varsin positiivisia. Syyttäjien näkökulmasta vaikeasti tavoitettavien henkilöiden haastaminen tehostui pikahaastamisen myötä. Tutkielman mukaan vuonna 2008 Helsingissä tehtiin 215 pikahaastetta. 39,6 prosenttia tuomioistuimen rikosistunnoista peruuntui, koska vastaajaa ei saatu haastettua. Henkilöitä, joita ei ajoissa ehditty haastaa rikosistuntoihin oli 2870. Tutkielman mukaan pikahaasteilla oli lievä korrelaatio rikosistuntojen peruuntumisen vähenemiseen. Se, että vastaajaa ei saatu haastettua oli kuitenkin vielä 2008 suurin syy, miksi tuomioistuinten rikosistuntoja peruuntui Helsingissä. (Pasterstein, 2009, 84–85.)

2.4 Pikahaastaminen käytännössä

Tutkielmassani pikahaastamista ja sen vaikutusta rikosprosessin tehokkuuteen ja prosessiekonomiaan tarkastellaan Espoon pääpoliisiaseman kontekstissa. Espoon pääpoliisiasemalla, pikahaastaminen on päivittäistutkinnassa varsin yleinen toimenpide. Käytännössä pikahaastaminen ilmenee useimmiten ulkomaalaisten rikosperusteisesti kiinniotettujen kohdalla, joilla ei ole vakinaista osoitetta Suomessa. Mikäli pikahaastamisen edellytykset täytävä henkilö on kiinniotettuna, alkaa pikahaastamiseen liittyvät toimenpiteet. Ensimmäisenä ilmoitetaan virastotyöaikana syyttäjälle tai virastotyöajan ulkopuolella päivystävälle

syyttäjälle, että rikoksesta epäiltynä kiinniotettuna on henkilö, jolle voidaan antaa haaste oikeudenkäyntiin kuulustelujen jälkeen, mikäli edellytykset täyttyvät. Epäillyn kuulustelun yhteydessä käy ilmi, myöntääkö epäilty teon ja suostuuko tämä kirjalliseen menettelyyn. Kuulustelun yhteydessä kuultavalle ilmoitetaan, että tälle tullaan antamaan piakkoin haaste tiedoksi. Kuulustelun jälkeen syyttäjälle lähetetään salatulla sähköpostilla sekä tutkintailmoitus, että kuulustelupöytäkirja. Tämän jälkeen syyttäjä valmistelee haastehakemuksen, sekä määrää rikoksesta epäillylle paikallapysymisvelvoitteen haasteen tiedoksiantoa varten esitutkintalain 10 luvun 2a§:n mukaisesti (1.6.2018/424).

Joissakin tapauksissa, jos kyseessä on maahantulokieltoaan rikkonut tai muuten maasta poistettava ulkomaalainen epäilty, voi kyseeseen tulla myös maasta poistaminen. Yhtenä esimerkkinä tämänkaltaisesta tapauksesta olisi, jos epäilty poistettaisiin maasta vielä saman päivän aikana esimerkiksi laivalla Viroon. Tällöin esitutkintatoimenpiteiden valmistuttua epäiltyä voidaan pitää tarvittava aika säilössä ulkomaalaislain 121§:n mukaisesti. Pykälässä mainitaan, että ulkomaalainen voidaan ottaa säilöön, mikäli olisi perusteltua olettaa, että tämä piileskelisi, pakenisi tai muuten vaikeuttaisi huomattavasti itseään koskevaa maasta poistamisen täytäntöönpanoa. (Ulkomaalaislaki 121§, 26.6.2015/813.)

3 TUTKIMUKSEN KULUSTA JA ANALYYSISTA

3.1 Haastattelujen kulku

Opinnäytetyötäni varten haastattelin kolmea henkilöä. Yhtä miehistötason ja yhtä päällystötason poliisimiestä. Lisäksi haastattelin yhtä syyttäjää, joka on töissä Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirastossa. Molemmat poliisimiehet ovat töissä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella rikostutkintatehtävissä. Haastatteluja varten jaottelin aihepiirini tutkimuskysymysteni mukaisesti teemoihin ja tein kolmentoista kysymyksen listan. Teemat liittyivät pikahaastamisen käytäntöihin, sen vaikutukseen rikosprosessiin sekä poliisin ja syyttäjän yhteistyöhön liittyen pikahaastamiseen. Pääsin haastattelemaan molempia poliisimiehiä Espoon pääpoliisi-
asemalla, ja syyttäjän haastattelun tein puhelimitse, johtuen syyttäjien etätyöstä. Haastattelut nauhoitettiin ja tästä ilmoitettiin haastateltaville haastattelujen aluksi. Haastattelujen aikana kaikki kysymykset käytiin läpi, mutta varsin vapaalla tahdilla.

Haastattelujen jälkeen litteroin keräämäni aineiston. Litterointi tarkoittaa esimerkiksi nauhoitetun aineiston puhtaaksi kirjoittamista, joka kirjoitetaan ylös siksi, että aineiston hallinta ja analysointi olisi helpompaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Nauhoittamani haastatteluaineistoin litteroin, jotta kykenisin parhaiten analysoimaan kerättyä aineistoa. Litteroitua aineistoa kertyi kaiken kaikkeaan 16 sivua. Litteroinnissa pyrin kirjoittamaan kaikki lauseet ja virkkeet ylös, mutta en käyttänyt erikoismerkkejä. En kokenut tarpeelliseksi merkitä litterointeihin mitään tunnistetietoja haastateltavien vähäisen määrän vuoksi. Selkeyden vuoksi nimesin haastateltavat, miehistötason poliisimies on H1, päällystötason poliisimies on H2 ja syyttäjä on H3.

3.2 Aineiston analyysi

Hyödynnän opinnäytetyössäni analyysimenetelmänä sisällönanalyysiä, johon kuuluu teemoittelua sekä tyypittelyä. Sisällönanalyysin avulla tekstimuodossa olevaa aineistoa tarkastellaan etsien sieltä eroja ja yhtäläisyyksiä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.) Pysin sisällönanalyysiä hyödyntämällä saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiini. Näistä pyritään lopulta muodostamaan tiivistetty kuvaus, joka voidaan kytkeä laajempaan yhteyteen. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan sisällönanalyysi on perusmenetelmä, jota voidaan hyödyntää kaikenlaisissa laadullisissa tutkimuksissa.

Teemoittelun tarkoituksena on löytää aineistosta yhtenäisiä tai eriäviä seikkoja, jotka voidaan luokitella teemoiksi. Teemoja voidaan muodostaa hyödyntämällä esimerkiksi koodausta tai kvantifiointia. Käytännössä teemoja kootessa, kustakin haastattelusta pyritään järjestelemään asioita kunkin teeman alle. Teemojen havainnollistamisen apuna voidaan tutkimustekstissä käyttää sitaatteja. Tulee kuitenkin muistaa, että sitaattien on tuotava jotain tekstiin, ja että ne todella ovat tarpeellisia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tyypittelyn avulla kyetään luonnehtimaan aineistoa kokonaisuutena. Tyypilliset asiat kootaan haastatteluaineistosta ja tiivistetään ne havainnollisiin tyypeihin. Yhtenä esimerkkinä tästä on tietyn tyyppisten vastausten etsiminen haastatteluaineistosta. Nämä samankaltaisuudet sitten kyetään näkemään tyyppeinä. Teemoittelu sisältyy tyypittelyyn, sillä aineistoa kuvataan teemoja laajemmin tyypittelyssä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan laadullisessa analyysissä tehdään usein jako induktiivisen ja deduktiivisen analyysin välille. Tämä analyysi perustuu induktiiviseen tai deduktiiviseen päättelyyn. Käytännössä induktiivinen päättely tarkoittaa yksittäisestä yleiseen etenemistä analyysissä ja deduktiivinen taas etenemistä yleisestä yksittäiseen. Opinnäytetyössäni analyysi pohjautuu deduktiiviseen päättelyyn, sillä vertaan aineistostani nousseita teemoja teoriataustaani.

4 TULOKSET

Opinnäytetyössäni on kaksi tutkimuskysymystä. Ensimmäinen on, miten pikahaastaminen vaikuttaa rikosprosessin tehokkuuteen, jouhevuuteen ja prosessiekonomiaan Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. Toinen tutkimuskysymykseni pyrkii selvittämään, miten pikahaastaminen näkyy poliisin ja syyttäjälaitoksen välisenä yhteistyönä Länsi-Uudenmaan alueella. Näihin kysymyksiin pyrin saamaan vastaukset haastattelujen avulla.

4.1 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin tehokkuuteen, jouhevuuteen ja prosessiekonomiaan

Seuraavissa kappaleissa pyrin analysoimaan haastatteluaineistoa liittyen ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Kysymys on jaoteltu omiksi osa-alueikseen, jotta voisin analysoida kysymyksen jokaista osa-aluetta tasapuolisesti ja tehokkaasti. Jaottelu myös selkeyttää analyysini etenemistä.

4.1.1 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin tehokkuuteen

Kaikilla kolmella vastaajallani oli pääasiassa positiivista sanottavaa pikahaastamisen vaikutuksesta rikosprosessin tehokkuuteen. Yhtenä myönteisenä vaikuttavana seikkana nähtiin molempien vastanneiden poliisimiesten (H1 & H2) vastauksista se, että rikosasiat saadaan nopeasti eteenpäin poliisilta syyttäjille.

”Siinä tulee nopeasti se juttu taputeltua alusta loppuun poliisin kannalta ja rikosvastuu toteutuu, eikä juttu jää elämään ja muhimaan pöydille vaan saadaan homma pois alta.” H2

Haastateltava syyttäjä korosti rikosvastuun toteutumista hyötynä. Varsinkin ulkomaalaisten kohdalla pikahaastaminen on tärkeää, sillä mikäli ulkomaalainen poistuu maasta ennen haasteen saamista, on myöhemmin haastaminen ja rikosvastuun toteutuminen todella haastavaa.

” - - haastamisen mahdollisuudet, jos nämä ulkomaalaiset henkilöt ehtivät poistua maasta, ovat aika olemattomat.” H3

Haastatteluista myös ilmeni, että melkeinpä aina, kun pikahaastamisen edellytykset olivat olemassa, päätettiin pikahaastaa. Haastateltavan syyttäjän mukaan ennen NOTO-osaston

perustamista, pikahaastaminen oli melko hiipunut prosessi, joka sitten käynnistettiin käytännössä uudelleen. Ennen Espoon syyttäjälaitoksen NOTO-osastoa, pikahaasteita teki aina vain satunnainen syyttäjä, mikäli pikahaasteita ylipäänsä tehtiin. Nyt tilanne on paljon organisoidumpi, ja NOTO-osaston syyttäjät ovat hyvin koulutettuja myös tähän pikahaastamisprosessiin.

4.1.2 Pikahaastamisen vaikutukset rikosprosessin jouhevuuteen

Rikosprosessin jouhevuuteen ja sujuvuuteen liittyen haastatteluaineistosta nousi esiin varsinkin se seikka, että usein rikosasiat, joihin vastaajaa ei olla saatu haastettua, vanhenevat käräjäoikeudessa ajan mittaan. Samaten jouhevuuteen liittyen huomiottiin sitä, että pikahaastamistapauksissa asian ollessa vielä poliisin käsittelyssä, tulee ilmi jo tuomioistuimen käsittelypäivä. Koettiin, että rikosasiat eivät päässeet venymään vastaajien haastamisen vaikeuden takia.

”- - varsin tehokas, silloin kun edellytykset täyttyy. Se [pikahaastaminen] on ilman muuta yhteiskunnan etu, että sitä hyödynnetään.” H2

4.1.3 Pikahaastamisen vaikutukset prosessiekonomiaan

Rikosprosessin prosessiekonomiasta ei suoranaisesti haastatteluaineistossa ole mainintoja. Haastatellun syyttäjän mukaan rikosasiat, joissa haastetta ei ole saatu annettua pyörivät istuntopäivillä odottaen vanhenemista. Tämän voidaan perustellusti olettaa vaikuttavan prosessiekonomiaan negatiivisesti.

”Kyllähän siitä semmoinen turha lisätyö tulee sitten, niin syyttäjille kuin käräjäoikeudellekin.” H3

4.2 Poliisin ja syyttäjälaitoksen välinen yhteistyö Länsi-Uudenmaan alueella

Haastatteluaineistossa ilmeni useita seikkoja poliisin ja syyttäjän väliseen yhteistyöhön liittyen. Pyrin seuraavissa kappaleissa esittämään aineistosta ilmenneitä positiivisia ja negatiivisia seikkoja yhteistyöstä.

4.2.1 Positiivisiksi koettuja seikkoja liittyen yhteistyöhön

Pääosin haastateltavilla oli positiivista sanottavaa poliisin ja syyttäjien välisestä yhteistyöstä. Espoossa on syyttäjälaitoksen puolelta eräänlainen nopean käsittelyn menettelyn ryhmä, NOTO-ryhmä, joka pääasiassa virka-aikana näitä pikahaastamisia hoitaa. Sekä poliisit, että syyttäjä kehuivat tämän yhteistyön toimivuutta. Useassa haastattelussa ilmeni hyöty siitä, että molemminpuolisessa yhteydenpidossa on varsin matala kynnyks. Kiitosta tuli myös poliisin puolelta siitä, että syyttäjiltä tuli usein selkeitä ohjeita, mitä he esitutkinnasta halusivat ja tarvitsivat.

”Meillä [Espoon pääpoliisiasemalla] tutkinnanjohtajat ja tutkijat tuntevat kaikki syyttäjät. Ollaan samassa talossa ja pääsee helposti käymään. Se on hyvin välitöntä ja keskeistä siinä, että saadaan kiinniottoaikojen puitteissa homma hoidettua” H2

4.2.2 Negatiivisiksi koettuja seikkoja liittyen yhteistyöhön

Virka-ajan ulkopuolella tapahtuva pikahaastaminen huomattiin virka-aikana tapahtuvaa haastavammaksi poliisin miehistötason haastateltavan osalta. Haastateltavan mukaan päivystävä syyttäjä saattoi olla alueelta, jossa pikahaastamista ei juurikaan tehty, joten koko prosessi saattoi olla melko vieras.

” Välillä heidän [päivystävä syyttäjä] kanssa oli vähän hankalaa, kun he eivät välillä tienneet miten pikahaastaminen tehdään ja kannattaako se vai eikö se kannata” H1

Huomiota tuli myös siitä, että poliisin ja syyttäjien yhteiset järjestelmät voisivat toimia yhteen paremmin. Paremmin yhteensopivat järjestelmät varmasti omalla painollaan tehostaisivat koko pikahaastamisprosessia.

4.3 Muita haastatteluissa ilmenneitä teemoja

Haastatteluissa ilmeni myös erinäisiä asioita, jotka eivät suoranaisesti liittyneet tutkimuskysymyksiini, mutta jotka kuitenkin ovat melko keskeisiä asioita koko pikahaastamisprosessissa.

Yhtenä kehityskohteenä huomioitiin parempi tietoisuus koko pikahaastamisprosessista. Haastateltava miehistötason poliisimiehen mukaan välillä jopa esimiestasolla oli

epätietoisuutta, ketä kannattaa pikahaastaa ja ketä ei. Samaten oli huomioitavaa, että pikahaastamista usein pidetään poliisin päässä työläänä ja aikaa vievänä prosessina.

” - siitä annettiin myös ymmärtää, että se [pikahaastaminen] on hirveän hankala ja työläs prosessi, vaikka se ei oikeasti edes ole. H1

H1:n mukaan yhtenä kehittämiskohteena olisi kirjausten selkeyttäminen, liittyen esitutkintalain 10 luvun 2a§:n syyttäjän määräämästä paikallapysymisvelvollisuudesta haasteen tiedoksiantoa varten. Rikostutkijoilla on haastateltavan miehistötason poliisimiehen mukaan ollut epäselvyyttä siihen, miten paikallapysymisvelvollisuus käytännössä kirjataan kiinniottopöytäkirjaan. Tähän tarvittaisiin laajempaa ohjeistusta, jotta käytännöistä tulisi valtakunnallisesti yhteneväisiä. Kuitenkin kaikkien haastateltavien kohdalla huomattiin yhteneväiseksi se seikka, että tämä syyttäjän määräämä paikallapysymisvelvollisuus on omaksuttu rutiininomaiseksi käytännöksi.

Työntekijöiden koulutus pikahaastamisprosessiin niin poliisilla kuin syyttäjilläkin nähtiin haastatteluissa pääosin positiivisena. Haastatellun päällystötason poliisimiehen mukaan Espoon pääpoliisiasemalle tulevat Poliisi AMK -työharjoittelijat saavat melko hyvän kuvan pikahaastamisista, sillä he pääsevät niitä myös itse tekemään. Samaten, mikäli Espoon pääpoliisiasemalle palkataan uusia poliiseja esimerkiksi valvonta- ja hälytyssektorille, tulee heille varsin pian rikostutkinnan kierto, jossa pikahaastaminen tulee prosessina eteen. Eri näisiä huoneentaulutyyppejä ohjeistuksia liittyen pikahaastamiseen Espoon pääpoliisiasemalta kyllä löytyy. Myös haastateltavan miehistötason poliisimiehen mukaan pikahaastamisesta on paljon puhuttu ja syyttäjiltä on myös tullut paljon koulutusta aiheeseen liittyen.

” Sanoisin, että se [pikahaastaminen] tulee luonnollisena osana työharjoittelua” H2

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Pikahaastamisen vaikutuksista

Opinnäytetyössäni yhtenä tutkimuskysymyksenä oli:

- *Miten pikahaastaminen vaikuttaa rikosprosessin tehokkuuteen, jouhevuuteen ja prosessiekonomiaan Länsi-Uudenmaan alueella?*

Tähän kysymykseen pyrin saamaan vastauksen seuraavissa kappaleissa. On selvää, että rikosprosessin tehokkuuteen liittyy suoraan se, saadaanko asia käsiteltyä oikeusistunnossa ja millä aikataululla. Samaten rikosasioiden vanheneminen ennen kuin ne saadaan käsiteltyksi heikentää rikosprosessin tehokkuutta sekä prosessiekonomiaa merkittävästi.

5.1.1 Pikahaastaminen rikosvastuun toteutumisen takaajana

Pikahaastamisen tärkeimpänä tehtävänä on rikosasioiden istunnon onnistuminen. Mikäli henkilöä ei saada ajoissa haastettua, rikosasiat vanhenevat käräjäoikeudessa. Ulkomaalaisten kohdalla pikahaastaminen korostuu, kuten H3:n haastattelusta ilmenee. Mikäli ulkomaalainen ehtii poistua maasta ennen haasteen saamista, on rikosasian istunnon toteutuminen, sekä rikosvastuun toteutuminen käytännössä mahdotonta. On perusteltua olettaa, että pikahaastaminen on käytännössä nykylainsäädännön puitteissa ainoa keino, jolla tämänkaltaisissa tapauksissa voidaan mahdollistaa rikosvastuun toteutuminen. Tämä on myös omalta kantiltaan pikahaastamisen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Koko rikosprosessin uskottavuuden kannalta on tärkeää, että rikosvastuu saadaan toteutumaan aina, kun mahdollista.

5.1.2 ”Jutut pyörivät käräjillä”

On perusteltua olettaa, että pikahaastaminen toimenpiteenä edesauttaa koko rikosprosessin tehokkuutta, sekä prosessiekonomiaa. Henkilölle esitutinnan aikana tiedoksi annettu haaste voi estää oikeudenkäynnin ajankohdan venähtämisen kohtuuttoman pitkäksi siitä syystä, ettei vastaajaa ole saatu haastettua. Pikahaastamisen ja kirjallisen menettelyn avulla istunnot saadaan käytyä viivästyttä ja rikosprosessi pysyy tällöin tehokkaana. Yleensä rikosasiat, joita pikahaastamisessa voidaan hyödyntää ovat sellaisia, että esitutkintapöytäkirja saadaan lähetettyä eteenpäin syyttäjälle valmiina jo samana päivänä. Luonnollisesti näin ei jokaisen

rikosasian kohdalla ole, mutta silti asioiden nopea eteneminen omalla tavallaan keventää sekä poliisin että syyttäjien taakkaa.

Haastatteluista ilmeni vahvasti se seikka, että rikosasiat, joihin vastaajaa ei saada haastettua, vanhenevat sittemmin käräjäoikeudessa. Luonnollisesti rikosprosessi, joka vanhenee siitä syystä, että rikosasian vastaajan haastaminen ei onnistu, tuskin herättää kansalaisissa luottamusta. Yhtäältä tieto siitä, että rikosvastuun kykenee välttämään pelkästään olemalla vaikeasti haastettava luo riskin kyseisen käyttäytymisen lisääntymiselle. Toisaalta myös asianomistajien kohdalla on riskinä, että usko rikosprosessin toimivuuteen heikkenee, eikä mahdollisia uusia rikosasioita tuoda enää yhtä paljoa esitutkintaviranomaisen tietoon.

Jo pelkästään näiden seikkojen valossa voi huomata, että on tärkeää, ettei rikosprosessin valmistuminen ja rikosvastuun toteutuminen ainakaan jäisi siitä kiinni, etteikö rikosasian vastaajaa saataisi haastettua.

5.1.3 Haasteita liittyen pikahaastamisprosessiin

On perusteltua olettaa, että virka-ajan ulkopuolella tapahtuva pikahaastaminen mielletään haastavammaksi juuri sen takia, että syyttäjä on päivystystehtävissä ja voi olla mistä päin Suomea tahansa. Myös Dennis Pastersteinin pro gradu -tutkielmassa yhtenä negatiivisena seikkana koettiin syyttäjien vaikea tavoitettavuus etenkin viikonloppuisin (Pasterstein, 2009, 81). Arkisin Espoossa pikahaastamisia hoitavat Espoon omat syyttäjät, mikä varmasti tiivistää yhteistyötä. Matala kynnys molemminpuoliseen yhteydenpitoon edesauttaa sitä, että kaikki tapaukset, missä pikahaastetta voitaisiin hyödyntää, myös tulee hyödynnettyksi.

Eräänä haastatteluissa ilmenneenä ongelmakohtana pikahaasteprosessissa on koettu siihen menevä aika. Rikostutkinnassa kymmenien rikosasioiden kanssa yhtäaikaisesti työskentelevä tutkija voi kokea, että pikahaasteeseen kuluva aika on pois muulta työltä. Tähän liitetynä se seikka, että koko pikahaasteprosessissa voi mennä helposti useampi tunti, voidaan nähdä, miksi pikahaasteita joskus pidetään ylimääräisenä työtaakkana, joka sotkee jo muutenkin kiireistä tutkinnan arkea.

Eräs ongelmakohta on se, että rikosasiat, joissa olisi pikahaastamisen edellytykset, mutta joissa sitä ei tehdä, voivat päästä vanhenemaan ennen oikeusistuntoa. Täten niin sanotusti

käsiin vanhenevat rikosasiat tuottavat mahdollisesti paljon lisätyötä niin poliisille, syyttäjille kuin käräjäoikeuksien henkilöstölle.

Syyttäjän ja poliisin järjestelmien yhteensopivuus havaittiin kehityskohteeksi haastatte- luissa. Paremmin yhteensopivat järjestelmät luonnollisesti omalla painollaan tehostaisivat koko pikahaastamisprosessia. Samaten hyvin toimivat järjestelmät ehkäisevät haastettavien oikeusturvan vaarantamisen, sillä esimerkiksi kiinniottoajoissa ja syyttäjän määräämissä paikallapysymis velvoitteissa on tärkeää, että poliisin ja syyttäjän järjestelmät toimivat sau- mattomasti.

5.1.4 Yhteenvedona pikahaastamisen vaikutuksista

Syyttäjän tekemän pikahaasteen alkuperäisenä tarkoituksena oli saada haastettua vaikeasti tavoitettavia henkilöitä ja täten estää rikosasioiden vanheneminen ilman, että niitä kyettäisiin oikeusistunnossa käsitellä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että pikahaaste palvelee nykyäänkin varsin hyvin alkuperäistä tavoitettaan. Ilman pikahaasteita, olisi rikosvastuun toteutuminen hankalampaa, esimerkiksi ulkomaalaisten henkilöiden kohdalla. Rikosvastuun toteutuessa voidaan nähdä rikosprosessin olevan tehokkaampi, sillä rikosasiat saadaan päätökseen il- man, että ne vanhenisivat. Rikosprosessin eteneminen tuomioistuimeen asti on myös varsin jouhevaa, sillä se on käytännössä käsitelty yhdessä vuorokaudessa sekä poliisin että syyttä- jän osalta. Tämä myös omalta osaltaan hieman lieventää poliisin ruuhkautunutta päivittäis- rikostutkintaa. Rikosasiat, jotka eivät johda mihinkään muuhun, kuin vanhenemiseen, eivät ole myöskään kovin kannattavia prosessiekonomian kannalta, sillä kyseisiin rikosasioihin uppoutuu kuitenkin aina tietyn verran työtunteja niin esitutkintaviranomaisen, syyttäjän kuin käräjäoikeudenkin osalta.

5.2 Poliisin ja syyttäjän yhteistyö

Toinen opinnäytetyöni tutkimuskysymyksistäni oli:

- *Miten pikahaastaminen näkyy poliisin ja syyttäjälaitoksen yhteistyössä Länsi-Uu- denmaan alueella?*

Poliisin ja syyttäjän yhteistyössä liittyen syyttäjän tekemiin pikahaasteisiin koettiin olevan sekä positiivisia että negatiivisia seikkoja. Espoon alueella ominaispiirteenä on se, että sekä

poliisilaitos että syyttäjien tilat ovat ainakin tämän opinnäytetyön kirjoitushetkellä samassa rakennuksessa. Espoossa syyttäjähäasteita tekevät NOTO-tiimin syyttäjät ovat pääosin tuttuja Espoon pääpoliisiaseman operatiivisen tutkinnan tutkijoille, joiden kontolla poliisissa pikahaasteet pääosin ovat. Tämä mahdollistaa molempien puoleisen matalan kynnyksen yhteydenpidon.

Yhtenä kritiikkinä oli syyttäjähäasteen huomattava vaikeutumisen virka-ajan ulkopuolella. Päivystävien syyttäjien kanssa saattoi tulla ongelmia, jos he eivät pikahaastetta muuten työssään ole juurikaan hyödyntäneet. Voidaan päätellä, että valtakunnallisesti laajempi koulutus ja tietoisuus syyttäjähäasteesta mahdollistaisi pikahaastamisen käyttämisen varmasti nykyistä useammin ja saattaisi kehittää myös poliisin ja syyttäjien välistä yhteistyötä tehokkaampaan ja taloudellisempaan suuntaan.

Kaiken kaikkiaan pikahaastaminen näkyy Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella poliisin ja syyttäjän välisessä yhteistyössä varsin tärkeänä ja paljon käytettynä prosessina. Sekä poliisin että syyttäjien puolelta ovat vakiintuneet tietyt osastot, jotka pikahaastamista hoitavat ja näiden osastojen osaamisen taso liittyen pikahaasteisiin on korkea. Käytännössä syyttäjien tekemät pikahaasteet ja niiden tiedoksiannot sujuvat pääosin ongelmitta Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella.

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytteen aiheen valinnasta ja tavoitteista

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi pikahaastamisen, sillä kyseinen prosessi tuli itselleni vastaan uutena, eikä aiheesta olla aiemmin Poliisi AMK -koulutuksessa opinnäytetyötä tehty. Pikahaaste nähdään usein työelämässä aikaa vievänä toimenpiteenä, joka kuitenkin mahdollisesti nopeuttaa kokonaisprosessia. Tätä vaikutusta prosessiin ja poliisin ja syyttäjän yhteistyöhön halusinkin juuri opinnäytetyössä selvittää. Opinnäytetyöni teoriatausta, jota oikeusdogmatiikan avulla analysoin, oli merkittävä osa työtäni, sillä pikahaaste on kokonaisuudessaan juridinen toimenpide.

Tutkimuskysymykseni pyrkivät vastaamaan pikahaastamisen vaikutuksista rikosprosessin tehokkuuteen, sekä miten pikahaastaminen näkyy poliisin ja syyttäjän yhteistyössä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. Käytännössä pikahaastamisen tarkoituksena on juurikin tehostaa rikosprosessia, joten halusin selvittää, kuinka paljon todellisuus vastaa tavoiteltua tarkoitusta. Samaten poliisin ja syyttäjän tiivis yhteistyö on merkittävä osa pikahaaste-prosessia, sillä yhteyttä pidetään molempiin suuntiin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli saada teemahaastattelujen avulla tietoa aiheesta hyödyntämällä samalla oikeusdogmatiikkaa teoriaosuudessa. Pikahaastaminen on suhteellisen uusi toimenpide, joka nojautuu nykylainsäädäntöön. On mielenkiintoista pohtia, miten lainsäädäntö mahdollisesti tulee tulevaisuudessa muuttumaan ja kuinka pikahaastamisen ja kirjallisen menettelyn kaltaisia rikosprosessia tehostavia proseduureja pyritään optimoimaan.

Harva menettely myöskään vaatii yhtä tiivistä poliisin ja syyttäjän välistä yhteistyötä niinkin tiukoissa aikaraameissa kuin pikahaastaminen. Halusin opinnäytetyössäni selvittää tämän yhteistyön tasoa juuri Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella. On selvää, että tiivis paikallistason yhteistyö edesauttaa sujuvaa rikosprosessia.

Koin, että laadullinen tutkimus auttoi selvittämään tätä yhteistyön tasoa, sillä haastateltavat henkilöt kykenivät antamaan lukuisia hyviä käytännön esimerkkejä aiheesta. Laadullisen tutkimuksen avulla kykenin analysoimaan hyvin juuri kokemuksia poliisin ja syyttäjän

yhteistyöstä. Vastajat toivat esiin keskeisiä seikkoja liittyen muun muassa yhteistyön sujuvuuteen.

Kaikki kolme suorittamaani haastattelua sujuivat varsin hyvin. Haastateltavilla oli paljon mielenkiintoista sanottavaa ja paljon käytännön havaintoja aiheesta. Koin, että haastattelujen avulla pystyin saamaan melko hyvät vastaukset tutkimuskysymyksiini. Aineiston analyysi sujui myös mutkattomasti. Pysin pitämään mahdollisimman objektiivisen otteen analysointia tehdessä.

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan opettanut minulle pitkäjänteisyyttä, laajojen kokonaisuuksien hahmottamista sekä tutustuttanut laadullisen tutkimuksen maailmaan. Työskentelyprosessi on ollut monivaiheinen. Toisinaan koetut epätoivonkin hetket ovat toisaalta kehittäneet kriittisen ajattelun taitoja ja ongelmanratkaisukykyä.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuudesta ja eettisyydestä

Tutkimuseettinen neuvottelukunta julkaisi vuonna 2012 ohjeen ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa”, joka muun muassa määrittelee hyvää tieteellistä käytäntöä. Ohjeen mukaan tieteellinen tutkimus voi käytännössä olla hyväksyttävää vain silloin, mikäli se on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Ohjeessa ilmenee esimerkkejä kuten rehellinen raportointi työn vaiheista, tarkkuutta tutkimustyössä sekä asianmukaiset lähdeviitteet. (2012, 6)

Olen omassa opinnäytteessäni pyrkinyt olemaan mahdollisimman tarkka käsitellessäni kaikkia lähdeviitteitä, jotta niistä varmasti selviää alkuperäinen lähde. Olen myös pyrkinyt kuvaamaan tutkimusmenetelmiäni ja tutkimuksen kulkua mahdollisimman avoimesti ja tarkasti. Luotettavan tiedon keruun avulla tutkimustuloksista tulee myös luotettavampia. Koen, että tämänkaltaiset toimenpiteet parantavat tutkimuksen luotettavuutta. Olen pyrkinyt luomaan tutkimuksestani mahdollisimman validin, muun muassa kuvaamalla mahdollisimman tarkasti auki kaikki tutkimuksen vaiheet sekä tekemäni valinnat. Validiteetti merkitsee sitä, onko tutkimus pätevää tai perusteellisesti tehty (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Aineistonkeruumenetelmäksi valittu haastattelu toimi varsin hyvin menetelmänä. Sen avulla kyettiin saamaan autenttista tietoa tutkimusongelman näkökulmasta. Pyrkimyksenä oli analysoida aineistoa objektiivisesti, enkä jättänyt mainitsematta mitään tuloksia, vaikeivat ne olisi vastanneet tutkimuskysymyksiini.

Reliabiliteetin arviointia laadullisessa tutkimuksessa voidaan jakaa kolmeen osaan: erityisen metodin reliabiliuden arviointiin, ajalliseen reliabiliuuteen sekä johdonmukaisuuteen tuloksissa. Erityisen metodin avulla voidaan pohtia, missä olosuhteissa jokin metodi on luotettava. Ajallinen reliabiliuus taas tarkoittaa tulosten pysyvyyttä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006; Kirk & Miller, 1986, 41–42.) Reliabiliteettia on myös hyvä pohtia tämän opinnäytetyön kontekstissa. On huomioitava muun muassa se, kuinka haastateltavat vastaavat ja kuinka he kokevat tutkimusaiheen. Esimerkiksi haastateltavien termistön käyttö sekä puhutavat ovat yksilökohtaisia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Pyrin lisäämään tutkimukseni reliabiliteettia juurikin käsittelemällä aineistoa mahdollisimman tasapuolisesti ja objektiivisesti. Esitin tulokset samassa linjassa tutkimuskysymysten kanssa, jotta kysymykset ja tulokset muodostaisivat yhtenäisen rakenteen. Tarkoituksena oli myös muodostaa haastattelukysymykset huolellisesti, jotta ne mittaisivat keskeisiä aiheita.

Tutkielmani keskeisimpiä tuloksia oli se, että pikahaasteella on positiivinen vaikutus rikosprosessin tehokkuuteen muun muassa edistämällä rikosvastuun toteutumista. Pikahaastaminen myös näyttäytyy poliisin ja syyttäjän välisessä yhteistyössä keskeisessä roolissa. Pika-haastamisen vaikutuksia olisi kuitenkin syytä tutkia vieläkin enemmän, jotta menetelmää voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa entistä tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1995: Laadullinen tutkimus. Jyväskylä, Gummerus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere, Vastapaino.

HE 82/1995. Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosasioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista alioikeuksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

HE 271/2004. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain, oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien rikosasioiden käsittelyä käräjäoikeudessa koskevien säännösten muuttamisesta.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Gaudeamus.

Hirvonen, Ari 2011: Mitkä Metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki.

Jokela, Antti 2018: Rikosprosessioikeus. Helsinki, Alma Talent.

Jyväskylän yliopisto Laadullinen tutkimus. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metetelmapolkuja/metetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu 10.7.2020.

Korkein oikeus 2017: Lausunto oikeusprosessien keventämistä koskevasta mietinnöstä. OH2017/141.

Ohje syyttäjien valtakunnallisesta varallaolosta syyteasioita koskevia tehtäviä varten. Valtakunnansyyttäjä. VKS:2017:1.

Pasterstein, Dennis 2009: Poliisin ja syyttäjän yhteistyön kehittyminen Helsingissä. Tampereen yliopisto. Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta. Pro gradu -työ.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/metetelmaopetus/>>. Luettu 13.7.2020.

Tieteen termipankki. Oikeustiede: prosessiekonomia. Luettavissa: <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Oikeustiede:prosessiekonomia>. Luettu 22.7.2020.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauspäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 2011: Poliisin ja syyttäjän yhteistyö. Tuloksellisuustarkastuskertomus 226/2011. Helsinki.

LIITTEET**1/1**

Haastattelukysymykset:

- 1) Miten pikahaastaminen näyttäytyy työssäsi?
- 2) Kuinka usein törmäät pikahaastamiseen työssäsi?
- 3) Miten viranomaisyhteistyö näyttäytyy pikahaastamisiin liittyen sinun työnkuvassasi?
- 4) Minkälaista hyötyä olet kokenut pikahaasteen tuovan työhösi?
- 5) Onko pikahaastaminen aiheuttanut haasteita työnteossa? Jos on, minkälaisia?
- 6) Minkälaisia ovat tyypillisimmät tapaukset, joissa pikahaastamista tarvitaan sinun työssäsi?
- 7) Miten pikahaastaminen eroaa arkisin ja viikonloppuisin Espoon pääpoliisiasemalla?
- 8) Koitko, että aina, kun pikahaastamisen edellytykset oli käsillä, sitä tehtiin?
- 9) Miten kyseinen prosessi etenisi ilman pikahaastamista?
- 10) Minkälaista hyötyä olet kokenut pikahaasteen tuovan rikosprosessin ekonomiaan (jouhevuuteen, tehokkuuteen, sujuvuuteen) yleisesti?
- 11) Onko ETL 10 L 2a§ syyttäjän määräämä paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksiantoa varten omaksuttu työyhteisössäsi konkreettiseksi toimintatavaksi?
- 12) Koetko, että pikahaastamiseen liittyen, olisi syyttäjän ja poliisin yhteistyössä jotain parannettavaa tai kehitettävää?
- 13) Koetko, että työpaikallasi työntekijöitä on koulutettu pikahaastamiseen liittyen tarpeeksi hyvin, jotta he kykenevät hyödyntämään sitä työssään?